

THE YOGYAKARTA PRINCIPLES
The Application of International Human Rights Law in relation to Sexual Orientation and Gender Identity

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ YOGYAKARTA

ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ
ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΦΥΛΟΥ

[ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ]

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ YOGYAKARTA

Μετάφραση στα ελληνικά από ομάδα εργασίας των bloggers: tifoous, Thomas Xomeritis, gay super hero, erva cidreira, elawyer.

Ακολουθήθηκε η επίσημη αγγλική έκδοση του κειμένου, η οποία είναι αναρτημένη στην επίσημη ιστοσελίδα των Αρχών της Yogyakarta:
<http://www.yogyakartaprinciples.org/>

Η ομάδα εργασίας συγκροτήθηκε στις 17.5.2008, ημέρα κατά της ομοφοβίας, προκειμένου να προωθηθεί η σύσταση του Ευρωπαϊού Επιτρόπου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για εφαρμογή των Αρχών της Yogyakarta από τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Το σχετικό κείμενο του Επιτροπου έχει τίτλο “*Time to recognise that human rights principles apply also to sexual orientation and gender identity*” και βρίσκεται διαθέσιμο στην ιστοθέση:
http://www.coe.int/t/commissioner/Viewpoints/080514_en.asp

Η παρούσα μετάφραση μπορεί να χρησιμοποιηθεί για κάθε σκοπό, με αναφορά των παραπάνω πληροφοριών.

Ιούνιος 2008

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ YOGYAKARTA

Η Αγγλική έκδοση αποτελεί το αυθεντικό κείμενο. Επίσημες μεταφράσεις διατίθενται στα Αραβικά, τα Κινέζικα, τα Γαλλικά, τα Ρωσικά και τα Ισπανικά.

Μάρτιος 2007

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ YOGYAKARTA

Αρχές για την εφαρμογή του διεθνούς δικαίου των δικαιωμάτων του ανθρώπου σε σχέση με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΥΟΓΥΑΚΑΡΤΑ, σελ. 7
ΠΡΟΟΙΜΙΟ, σελ. 10
ΑΡΧΗ 1: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΑΠΟΛΛΑΥΣΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ, σελ. 11
ΑΡΧΗ 2: ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ, σελ.11
ΑΡΧΗ 3:ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΝΟΜΟ, σελ. 12
ΑΡΧΗ 4: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗ ΖΩΗ, σελ. 14
ΑΡΧΗ 5: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ, σελ. 14
ΑΡΧΗ 6: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ, σελ. 15
ΑΡΧΗ 7: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΑΥΘΑΙΡΕΤΗΣ ΣΤΕΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, σελ. 16
ΑΡΧΗ 8: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΕ ΔΙΚΑΙΗ ΔΙΚΗ, σελ. 17
ΑΡΧΗ 9: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΡΑΤΗΣΗ , σελ. 17
ΑΡΧΗ 10: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗΣ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ, ΣΚΛΗΡΗΣ ΑΠΑΝΘΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΥΤΕΛΙΣΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Ή ΤΙΜΩΡΙΑΣ, σελ. 18
ΑΡΧΗ 11: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΜΟΡΦΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ, ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ, σελ. 19
ΑΡΧΗ 12: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ, σελ. 20
ΑΡΧΗ 13: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΣΕ ΑΛΛΑ ΜΕΤΡΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, σελ. 20
ΑΡΧΗ 14: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΕ ΕΝΑ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ, σελ. 21
ΑΡΧΗ 15:ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗ ΣΤΕΓΑΣΗ, σελ. 21
ΑΡΧΗ 16: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, σελ. 22
ΑΡΧΗ 17: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΔΥΝΑΤΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΥΓΕΙΑΣ, σελ. 23
ΑΡΧΗ 18: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΚΑΤΑΧΡΗΣΕΙΣ, σελ. 24
ΑΡΧΗ 19: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΓΝΩΜΗΣ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΗΣ, σελ. 25
ΑΡΧΗ 20: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΧΕΣΘΑΙ ΕΙΡΗΝΙΚΩΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΖΕΣΘΑΙ, σελ. 26
ΑΡΧΗ 21: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ, ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ, σελ. 27
ΑΡΧΗ 22: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ, σελ. 28
ΑΡΧΗ 23: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΙΤΗΣΗΣ ΑΣΥΛΟΥ, σελ. 28
ΑΡΧΗ 24: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ, σελ. 29
ΑΡΧΗ 25: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΖΩΗ, σελ. 30
ΑΡΧΗ 26: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΖΩΗ, σελ. 30
ΑΡΧΗ 27: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ, σελ. 31
ΑΡΧΗ 28: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΓΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟ ΕΝΔΙΚΟ ΒΟΗΘΗΜΑ ΚΑΙ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ, σελ. 32
ΑΡΧΗ 29: ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ, σελ. 33
ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ, σελ. 34
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ, σελ. 37

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ YOGYAKARTA

Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ίσοι ως προς την αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα. Όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι παγκόσμια, αλληλοσυμπληρωματικά, αδιαίρετα κι αλληλεξαρτώμενα. Ο σεξουαλικός προσανατολισμός¹ και η ταυτότητα φύλου² είναι ουσιαστικοί παράγοντες για την αξιοπρέπεια και την ανθρώπινη υπόσταση κάθε ατόμου και δεν πρέπει να είναι αιτία διάκρισης ή εκμετάλλευσης.

Έχουν γίνει πολλά βήματα προόδου για να διασφαλιστεί ότι τα άτομα όλων των σεξουαλικών προσανατολισμών και ταυτότητων φύλου θα μπορούν να ζουν με την ίδια αξιοπρέπεια και τον ίδιο σεβασμό, όπως όλοι έχουν δικαίωμα. Είναι πολλά τα κράτη τα οποία έχουν σήμερα νόμους και συντάγματα που εγγυώνται τα δικαιώματα ισότητας και μη διάκρισης, χωρίς να ξεχωρίζουν βιολογικό φύλο, σεξουαλικό προσανατολισμό ή ταυτότητα φύλου.

Ωστόσο, οι παραβιάσεις των ανθρώπινων δικαιωμάτων, λόγω του πραγματικού ή εικαζόμενου σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου, συνιστούν παγκοσμίως βαθιά ριζωμένες συμπεριφορές που αποτελούν λόγο σοβαρής ανησυχίας. Μεταξύ αυτών των παραβιάσεων περιλαμβάνονται οι εκτελέσεις χωρίς δίκη, τα βασανιστήρια και η κακομεταχείριση, οι σεξουαλικές επιθέσεις και οι βιασμοί, οι επεμβάσεις στην ιδιωτική ζωή, οι αυθαίρετες συλλήψεις, η άρνηση εργασίας ή εκπαιδευτικών ευκαιριών, όπως επίσης η σοβαρή αθέμιτη διάκριση ως προς την απόλαυση άλλων ανθρώπινων δικαιωμάτων. Αυτές οι παραβιάσεις συχνά επιβαρύνονται από άλλες μορφές βίας, μίσους, διάκρισης ή αποκλεισμού, όπως λόγω της φυλής, της ηλικίας, του θρησκευματος, της αναπηρίας ή της οικονομικής, κοινωνικής ή άλλου τύπου κατάστασης.

Πολλά κράτη και κοινωνίες επιβάλλουν στα άτομα κανόνες σχετικούς με τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου μέσω των εθίμων, των νόμων και της βίας, και φροντίζουν να ελέγχουν πώς τα άτομα βιώνουν τις προσωπικές τους σχέσεις και πώς αυτοπροσδιορίζονται. Η αστυνόμευση της σεξουαλικότητας συνεχίζει να αποτελεί μια από τις κύριες δυνάμεις που στηρίζουν τη διαιώνιση της βίας με κριτήριο το κοινωνικό φύλο ή την ανισότητα μεταξύ των φύλων.

Στο διεθνές σύστημα έχουν παρατηρηθεί μεγάλα βήματα προόδου προς την ισότητα μεταξύ των κοινωνικών φύλων και ενάντια στην βία εντός της κοινωνίας, της κοινότητας ή της οικογένειας.

---

1 Ο σεξουαλικός προσανατολισμός αναφέρεται στην ικανότητα κάθε ατόμου να αισθάνεται βαθιά συναισθηματική και σεξουαλική έλξη προς άτομα διαφορετικού φύλου από το δικό του, ή προς άτομα του ίδιου φύλου, ή προς περισσότερα του ενός φύλα, όπως και η ικανότητα να διατηρεί προσωπικές και σεξουαλικές σχέσεις με αυτά τα άτομα.

2 Η ταυτότητα φύλου αναφέρεται στον ατομικό και εσωτερικό τρόπο που βιώνεται το φύλο από κάθε άτομο και που μπορεί να συμπίπτει ή όχι με το αποδοθέν κατά τη γέννηση του φύλο, συμπεριλαμβανομένου του πώς βιώνει προσωπικά το σώμα (που θα μπορούσε να συνεπάγεται τροποποίηση της εμφάνισης ή της λειτουργίας μέσω ιατρικών, χειρουργικών ή άλλου τύπου μέσων, πάντα με την προϋπόθεση της ελεύθερης επιλογής) και άλλες εκφράσεις φύλου, που περιλαμβάνουν την ένδυση, τον τρόπο ομιλίας και τη συμπεριφορά.

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ YOGYAKARTA

Επιπλέον, μερικοί από τους κύριους μηχανισμούς προστασίας των ανθρώπινων δικαιωμάτων του ΟΗΕ έχουν επιβεβαιώσει ότι τα κράτη έχουν υποχρέωση για διασφάλιση αποτελεσματικής προστασίας για όλα τα άτομα, έναντι της αθέμιτης διάκρισης λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου. Εν τούτοις, η διεθνής απάντηση στις παραβιάσεις των ανθρώπινων δικαιωμάτων λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου είναι αποσπασματική και χωρίς συνοχή.

Για να αντιμετωπισθούν οι ελλείψεις, κρίνεται αναγκαία η ουσιαστική κατανόηση του διεθνούς νομικού καθεστώτος που διέπει τα ανθρώπινα δικαιώματα, σε όλη την έκταση τους, και πώς αυτό εφαρμόζεται σε ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου. Είναι αποφασιστικής κρισιμότητας η αντιπαραβολή και η αποσαφήνιση των υποχρεώσεων των Κρατών υπό τις επιταγές της ισχύουσας διεθνούς νομοθεσίας στο θέμα των ανθρώπινων δικαιωμάτων, σχετικά με την προαγωγή και προστασία όλων των ανθρώπινων δικαιωμάτων για όλα τα άτομα, με βάση την ισότητα και την απαγόρευση των αθέμιτων διακρίσεων.

Η Διεθνής Επιτροπή Νομικών και η Διεθνής Υπηρεσία για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, για λογαριασμό ενός συνασπισμού οργανώσεων ανθρώπινων δικαιωμάτων, έθεσαν σε κίνηση ένα σχέδιο προς την ανάπτυξη μιας σειράς διεθνών νομικά δεσμευτικών Αρχών, σχετικά με την εφαρμογή της διεθνούς νομοθεσίας των ανθρώπινων δικαιωμάτων στις παραβιάσεις που σχετίζονται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου, με σκοπό να συμβάλουν στην ενίσχυση της διαφάνειας και της συνοχής των κρατικών υποχρεώσεων στο ζήτημα των ανθρώπινων δικαιωμάτων.

Μια διακεκριμένη ομάδα ειδικών σχετικών με τα ανθρώπινα δικαιώματα έχει συντάξει, αναπτύξει, συζητήσει και διασαφηνίσει αυτές τις Αρχές. Αμέσως μετά τη συνάντηση στο Πανεπιστήμιο της Gadaj Mada της Yogyakarta στην Ινδονησία, από τις 6 ως τις 9 Νοεμβρίου του 2006, 29 διακεκριμένοι ειδικοί προερχόμενοι από 25 χώρες, διαφόρων ειδικοτήτων και με εξέχουσα εμπειρία στο πεδίο του διεθνούς δικαίου των ανθρώπινων δικαιωμάτων, θέσπισαν ομόφωνα τις *Αρχές της Yogyakarta για την Εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων σε σχέση με τον Σεξουαλικό Προσανατολισμό και την Ταυτότητα Φύλου*.

Ο εισηγητής κατά τη συνάντηση, καθηγητής Michael O'Flaherty, συνεισέφερε αποφασιστικά στη σύνταξη και επιμέλεια των Αρχών. Η αφιέρωση και οι ακούραστες προσπάθειές του υπήρξαν καθοριστικές για το επιτυχές αποτέλεσμα της διαδικασίας.

Οι Αρχές της Yogyakarta επιλαμβάνονται ενός ευρέως φάσματος προτύπων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την εφαρμογή τους σε θέματα σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου. Οι Αρχές επιβεβαιώνουν την πρωταρχική υποχρέωση των Κρατών για την έμπρακτη εφαρμογή των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Κάθε Αρχή συνοδεύεται από λεπτομερείς υποδείξεις προς τα Κράτη. Ωστόσο, οι ειδικοί υπογραμμίζουν επίσης την ευθύνη όλων εκείνων που έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην προώθηση και προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Οι Αρχές περιέχουν επίσης πρόσθετες υποδείξεις προς άλλους εμπλεκόμενους, συμπεριλαμβανομένων του συστήματος προστασίας των ανθρώπινων δικαιωμάτων του ΟΗΕ, των εθνικών θεσμικών οργάνων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, των ΜΜΕ, των μη κυβερνητικών οργανώσεων και των χρηματοδοτών.

Οι ειδικοί συμφωνούν στο ότι οι Αρχές της Yogyakarta απηχούν την σημερινή κατάσταση του διεθνούς δικαίου των ανθρώπινων δικαιωμάτων σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου. Επίσης, αναγνωρίζουν ότι τα Κράτη θα μπορούσαν να αναλάβουν πρόσθετες υποχρεώσεις, καθώς η νομοθεσία στο ζήτημα των ανθρώπινων δικαιωμάτων βρίσκεται σε εξέλιξη.

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ YOGYAKARTA

Οι Αρχές της Yogyakarta επιβεβαιώνουν τα δεσμευτικά διεθνή νομικά πρότυπα που όλα τα Κράτη οφείλουν να πληρούν. Υπόσχονται ένα διαφορετικό μέλλον, στο οποίο οι άνθρωποι, έχοντας γεννηθεί ελεύθεροι και ίσοι, με αξιοπρέπεια και δικαιώματα, να μπορούν να απολαύσουν αυτή την εκ γενετής αποδοθείσα πολύτιμη δυνατότητα.

Sonia Onufer Corrêa
Αντιπρόεδρος

Vitit Muntarbhorn
Αντιπρόεδρος

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ YOGYAKARTA

ΕΜΕΙΣ, Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΦΥΛΟΥ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΝΤΑΣ ότι όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι ως προς την αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα και ότι καθένας έχει δικαίωμα απόλαυσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χωρίς διάκριση κάθε είδους, όπως λόγω της φυλής, του χρώματος, του φύλου, της γλώσσας, της θρησκείας, των πολιτικών ή άλλων απόψεων, της εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, της περιουσίας, της γέννησης, ή άλλης κατάστασης,

ΕΝΟΧΛΗΜΕΝΟΙ επειδή η βία, η παρενόχληση, η αθέμιτη διάκριση, ο αποκλεισμός, ο στιγματισμός και η προκατάληψη θίγουν πρόσωπα κάθε περιοχής του κόσμου λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού και της ταυτότητας του φύλου τους, επειδή αυτές οι εμπειρίες οφείλονται στην αθέμιτη διάκριση για λόγους που περιλαμβάνουν το γένος, την φυλή, την ηλικία, τη θρησκεία, την αναπηρία, την υγεία και την οικονομική θέση και επειδή τέτοια βία, παρενόχληση, αθέμιτη διάκριση, αποκλεισμός, στιγματισμός και προκατάληψη υποβιβάζουν την ακεραιότητα και την αξιοπρέπεια όσων υποβάλλονται σε αυτές τις παραβιάσεις, μπορούν να μειώσουν την αίσθηση της αυτοεκτίμησής τους και του ανήκουν στην κοινότητά τους και να οδηγήσουν πολλούς στο να κρύβονται ή να καταπιέζουν την ταυτότητά τους και να διάγουν μία ζωή με φόβο και στη σκιά,

ΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ότι, ιστορικά, οι άνθρωποι έχουν υποστεί αυτές τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, επειδή είναι ή θεωρείται ότι είναι λεσβίες (lesbian), ομοφυλόφιλοι (gay) ή αμφιφυλόφιλοι (bisexual), λόγω της συναινετικής σεξουαλικής συμπεριφοράς τους με πρόσωπα του ίδιου φύλου ή επειδή είναι ή εικάζεται ότι είναι διαφυλικοί (transsexual), διεμφυλικοί (transgender) ή χωρίς οριστικό φύλο (intersex) ή ότι ανήκουν σε κοινωνικές ομάδες που σε συγκεκριμένες κοινωνίες καθορίζονται από τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου,

ΕΚΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ τον “σεξουαλικό προσανατολισμό” ως αναφερόμενο στην ιδιότητα κάθε προσώπου να νοιώθει εύλογη συναισθηματική, τρυφερή ή σεξουαλική έλξη από και να έχει προσωπικές και σεξουαλικές σχέσεις με άτομα διαφορετικού φύλου ή του ίδιου φύλου ή περισσότερων από ένα φύλου,

ΕΚΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ την “ταυτότητα φύλου” ως αναφερόμενη στο βαθύ, εσωτερικό και ατομικό βίωμα κάθε προσώπου ως προς το φύλο του, το οποίο μπορεί να ανταποκρίνεται ή μπορεί να μην ανταποκρίνεται προς το φύλο που του αποδόθηκε κατά τη γέννησή του,

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ YOGYAKARTA

συμπεριλαμβανομένης της προσωπικής αντίληψης περί του σώματος (η οποία μπορεί να περιλαμβάνει, εφόσον έχει επιλεγεί ελεύθερα, την μεταβολή της εμφάνισης ή της λειτουργίας του σώματος με ιατρικά, χειρουργικά ή άλλα μέσα) και άλλες εκδηλώσεις του φύλου, συμπεριλαμβανομένης της ενδυμασίας, του λόγου και της συμπεριφοράς,

ΠΑΡΑΤΗΡΩΝΤΑΣ ότι το διεθνές δίκαιο των ανθρώπινων δικαιωμάτων επιβεβαιώνει ότι όλοι οι άνθρωποι, ασχέτως σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου, έχουν δικαίωμα σε πλήρη απόλαυση όλων των ανθρώπινων δικαιωμάτων και ότι η εφαρμογή των ισχυόντων προϋποθέσεων για τα ατομικά δικαιώματα θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις ειδικές περιστάσεις και τα βιώματα των ανθρώπων διαφορετικού σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτοτήτων φύλου και ότι κάθε ενέργεια που αφορά τα βέλτιστα συμφέροντα ενός παιδιού θα πρέπει να είναι το πρωταρχικό κριτήριο και ότι ένα παιδί που μπορεί να διαμορφώσει προσωπικές απόψεις έχει το δικαίωμα να εκφράζει αυτές τις απόψεις ελεύθερα, λαμβανομένων καταλλήλως υπόψη, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του.

ΣΗΜΕΙΩΝΟΝΤΑΣ ότι το διεθνές δίκαιο των ανθρώπινων δικαιωμάτων επιβάλλει απόλυτη απαγόρευση της αθέμιτης διάκρισης ως προς την πλήρη απόλαυση όλων των ανθρώπινων δικαιωμάτων, αστικών, πολιτισμικών, οικονομικών, πολιτικών και κοινωνικών και ότι ο σεβασμός για τα σεξουαλικά δικαιώματα, τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου είναι θεμελιώδης για την πραγμάτωση της ισότητας ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες και ότι τα Κράτη πρέπει να λάβουν μέτρα για να επιδιώξουν την κατάργηση των προκαταλήψεων και των εθίμων που βασίζονται στην ιδέα της κατωτερότητας ή της ανωτερότητας ενός φύλου ή σε στερεοτυπικούς ρόλους ανδρών και γυναικών και σημειώνοντας, περαιτέρω, ότι η διεθνής κοινότητα έχει αναγνωρίσει το δικαίωμα των προσώπων να αποφασίζουν ελεύθερα και υπεύθυνα σε θέματα που αφορούν την σεξουαλικότητά τους, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, όντες ελεύθεροι από εξαναγκασμούς, αθέμιτη διάκριση και βία,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ότι αξίζει να διατυπωθεί με συστηματικό τρόπο το διεθνές δικαίο των ανθρώπινων δικαιωμάτων ως άμεσα εφαρμόσιμο στις ζωές και τη διαβίωση των προσώπων με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό και ταυτότητα φύλου,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ότι αυτή η διατύπωση πρέπει να βασίζεται στο ισχύον διεθνές δίκαιο των ανθρώπινων δικαιωμάτων και ότι απαιτεί αναθεώρηση σε μια τακτική βάση, προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι εξελίξεις σε αυτό το δίκαιο και στην εφαρμογή του στις ζωές και τη διαβίωση των προσώπων διαφορετικού σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου, διαχρονικά και σε διάφορες περιοχές και χώρες.

ΚΑΤΟΠΙΝ ΜΙΑΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΕΙΔΙΚΩΝ
ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΣΤΗΝ YOGYAKARTA, ΣΤΗΝ ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ,
ΑΠΟ ΤΙΣ 6 ΕΩΣ ΤΙΣ 9 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2006,
ΘΕΣΠΙΖΟΥΜΕ ΕΔΩ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

ΑΡΧΗ

1 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΑΠΟΛΑΥΣΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Όλοι οι άνθρωποι είναι γεννημένοι ελεύθεροι και ίσοι ως προς την αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα. Οι άνθρωποι όλων των σεξουαλικών προσανατολισμών και των ταυτοτήτων φύλου έχουν δικαίωμα στην πλήρη απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

- A.** Να ενσωματώσουν τις αρχές της καθολικότητας, της συμπληρωματικότητας, της αλληλεξάρτησης και του αδιαίρετου όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα εθνικά συντάγματά τους ή σε άλλη κατάλληλη νομοθεσία και να εξασφαλίσουν την πρακτική εφαρμογή της καθολικής απόλαυσης όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων,
- B.** Να τροποποιήσουν οποιαδήποτε νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένου του ποινικού δικαίου, προκειμένου να εξασφαλίσουν την εναρμόνισή της με την καθολική απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων,
- Γ.** Να οργανώσουν προγράμματα εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης για να προωθήσουν και να ενισχύσουν την πλήρη ικανοποίηση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για όλα τα πρόσωπα, ανεξάρτητα από τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου,
- Δ.** Να ενσωματώσουν στις κρατικές πολιτικές και διαδικασίες λήψης αποφάσεων μια πλουραλιστική προσέγγιση που να αναγνωρίζει και να επιβεβαιώνει την αλληλεξάρτηση και το αδιαίρετο όλων των πτυχών της ανθρώπινης ταυτότητας, συμπεριλαμβανομένων του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου.

ΑΡΧΗ

2 ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα να απολαμβάνει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα χωρίς διάκριση με κριτήριο τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου. Κάθε πρόσωπο έχει αξίωση αναγνώρισης της ισότητας ενώπιον του νόμου και ίσης προστασίας από τον νόμο, χωρίς να υφίσταται οποιαδήποτε από τις προαναφερθείσες διακρίσεις, ανεξαρτήτως εάν εξ αυτών επηρεάζεται ή όχι η ικανοποίηση ενός άλλου ανθρωπίνου δικαιώματος. Ο νόμος πρέπει να απαγορεύει οποιαδήποτε διάκριση αυτού του είδους και να εγγυάται για όλους ίση και αποτελεσματική προστασία απέναντι σε κάθε τέτοια διάκριση.

Η διάκριση λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου περιλαμβάνει οποιαδήποτε διάκριση, αποκλεισμό, περιορισμό ή προτίμηση που οφείλονται στο σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου και που έχουν ως σκοπό ή αποτέλεσμα την ακύρωση ή της εξασθένηση της ισότητας ενώπιον του νόμου ή της ίσης προστασίας από τον νόμο, ή την αναγνώριση, την ικανοποίηση ή την άσκηση, σε ίδιες συνθήκες, των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Η διάκριση για λόγους σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου μπορεί να συνοδεύεται, και συνήθως αυτό συμβαίνει, από διακρίσεις για άλλους λόγους, συμπεριλαμβανομένων του φύλου, της φυλής, της ηλικίας, της θρησκείας, της αναπηρίας, της υγείας και της οικονομικής κατάστασης.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

A. Αν ακόμη δεν το έχουν πράξει, να ενσωματώσουν τις αρχές της ισότητας και της απαγόρευσης διακρίσεων λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου στα εθνικά συντάγματά τους ή σε κάθε άλλη σημαντική νομοθεσία, ακόμη και μέσω τροποποίησης και ερμηνείας, και να εξασφαλίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή αυτών των αρχών,

B. Να καταργήσουν όλες τις ποινικές και άλλες νομικές διατάξεις που απαγορεύουν ή στην πράξη χρησιμοποιούνται για να απαγορεύουν τη συναινετική σεξουαλική δραστηριότητα μεταξύ των ομόφυλων ατόμων που βρίσκονται σε ηλικία συγκατάθεσης, και να εξασφαλίζουν ότι εφαρμόζεται η ίδια ηλικία συγκατάθεσης τόσο στις ετερόφυλες όσο και στις ομόφυλες σεξουαλικές δραστηριότητες,

Γ. Να θεσπίσουν τα κατάλληλα νομοθετικά και άλλα μέτρα προκειμένου να απαγορεύσουν και να εξαλείψουν τη διάκριση λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου στη δημόσια και ιδιωτική σφαίρα,

Δ. Να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσουν την επαρκή ανάπτυξη των ατόμων διαφορετικών σεξουαλικών προσανατολισμών και των ταυτοτήτων φύλου, προκειμένου να διασφαλίσουν στις ομάδες αυτές ή τα άτομα την απόλαυση ή την άσκηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Τέτοια μέτρα δεν θα πρέπει να θεωρούνται ως μεροληπτικά,

Ε. Σε όλες τις ενέργειές τους όσον αφορά τη διάκριση βάσει του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου, να λάβουν υπόψη τον τρόπο με τον οποίο κάθε τέτοια διάκριση μπορεί να συνδυαστεί με άλλες μορφές διακρίσεων,

ΣΤ. Να λάβουν όλα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, με σκοπό την επίτευξη της εξάλειψης των επιβλαβών ή μεροληπτικών πρακτικών ή συμπεριφορών που συσχετίζονται με την ιδέα της κατωτερότητας ή της ανωτερότητας οποιασδήποτε σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου ή έκφρασης φύλου.

ΑΡΧΗ

3 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

Κάθε άνθρωπος έχει παντού το δικαίωμα να αναγνωρίζεται από τον νόμο ως

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ YOGYAKARTA

πρόσωπο. Ανεξάρτητα από τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου πρέπει να αναγνωρίζεται σε κάθε πρόσωπο η ικανότητα δικαίου σε όλες τις πτυχές της ζωής του. Ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου που κάθε άτομο αποδίδει στον εαυτό του είναι αναπόσπαστα στοιχεία της προσωπικότητάς του και συνιστούν μια από τις πιο βασικές πτυχές του αυτοκαθορισμού, της αξιοπρέπειας και της ελευθερίας. Κανένας δεν πρέπει να αναγκάζεται να υποβληθεί σε ιατρικές διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένης της χειρουργικής επέμβασης επανακαθορισμού φύλου, στείρωσης ή ορμονικής θεραπείας, ως προαπαιτούμενο για τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας του φύλου του. Απαγορεύεται η επίκληση ενός νομικού καθεστώτος, όπως ο γάμος ή η πατρότητα, προκειμένου να αποτραπεί η νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου ενός προσώπου. Απαγορεύεται να υποβληθεί ένα άτομο σε πίεση, ώστε να αποκρύψει, να καταπιέσει ή να αρνηθεί τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου του.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

A. Να εξασφαλίσουν ότι σε όλα τα άτομα αναγνωρίζεται η ικανότητα δικαίου σε αστικά ζητήματα, χωρίς διάκριση λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου, και η ευκαιρία άσκησης αυτής της ικανότητας, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος να συνάπτουν συμβάσεις, και να διαχειρίζονται, να κατέχουν, να αποκτούν (και μέσω της κληρονομιάς), να ρυθμίζουν και να απολαμβάνουν την ιδιοκτησία τους,

B. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και κάθε άλλου είδους αναγκαία μέτρα για να γίνει πλήρως σεβαστό και να αναγνωριστεί νομικά το δικαίωμα κάθε ατόμου στον αυτοπροσδιορισμό της ταυτότητας του φύλου,

Γ. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και κάθε άλλου είδους μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι υφίστανται διαδικασίες, μέσω των οποίων όλα τα έγγραφα ταυτότητας που εκδίδονται από το κράτος και αναφέρουν το βιολογικό ή κοινωνικό φύλο ενός ατόμου – συμπεριλαμβανομένων πιστοποιητικών γέννησης, διαβατηρίων, καταχωρήσεων σε εκλογικούς καταλόγους και άλλα έγγραφα – αντικατοπτρίζουν την ταυτότητα φύλου που το άτομο αποδίδει στον εαυτό του,

Δ. Να εξασφαλίσουν ότι όλες αυτές οι διαδικασίες θα είναι αποτελεσματικές, δίκαιες και αμερόληπτες και θα σέβονται την αξιοπρέπεια και ιδιωτικότητα του ατόμου,

Ε. Να διασφαλίσουν ότι οι αλλαγές στα έγγραφα ταυτότητας θα αναγνωρίζονται σε όλα τα πλαίσια όπου ο προσδιορισμός ή ο διαχωρισμός των προσώπων κατά φύλο απαιτείται από το νόμο ή την πρακτική,

ΣΤ. Να αναλάβουν προγράμματα εστιασμένα στην παροχή κοινωνικής υποστήριξης για όλα τα πρόσωπα που βρίσκονται σε φυλομετάβαση ή επαναπροσδιορισμό φύλου.

ΑΡΧΗ

4 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗ ΖΩΗ

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στη ζωή. Κανενός προσώπου η ζωή αφαιρείται αυθαίρετα, ιδίως για λόγους που αφορούν τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου. Η θανατική ποινή απαγορεύεται να επιβάλλεται σε άτομα, για λόγους που ανάγονται στην συναινετική σεξουαλική δραστηριότητα, ανάμεσα σε πρόσωπα τα οποία είναι σε ηλικία συναίνεσης ή λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού τους ή της ταυτότητας του φύλου τους.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

A. Να καταργήσουν κάθε μορφή ποινικού αδικήματος που έχει ως αποτέλεσμα ή στοχεύει σε απαγόρευση συναινετικής σεξουαλικής δραστηριότητας ανάμεσα σε πρόσωπα του ίδιου φύλου τα οποία είναι σε ηλικία νόμιμης συναίνεσης και, έως την κατάργηση αυτών των διατάξεων, να μην επιβάλουν την θανατική ποινή σε πρόσωπα που έχουν καταδικαστούν σχετικά,

B. Να ματαιώσουν τις θανατικές καταδίκες και να απελευθερώσουν όσους πρόκειται να εκτελεστούν για εγκλήματα που αναφέρονται σε συναινετική σεξουαλική δραστηριότητα ανάμεσα σε πρόσωπα που βρίσκονται σε ηλικία συναίνεσης,

Γ. Να τερματίσουν τις κρατικά υποστηριζόμενες επιθέσεις εναντίον της ζωής, που οφείλονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή στην ταυτότητα φύλου, και να διασφαλίσουν ότι όλες αυτές οι επιθέσεις, είτε γίνονται από κρατικούς λειτουργούς είτε από μεμονωμένα άτομα ή ομάδες, ερευνώνται εις βάθος και ότι, εφόσον υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις, οι υπεύθυνοι θα διωχθούν, θα δικαστούν και θα τιμωρηθούν καταλλήλως.

ΑΡΧΗ

5 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ

Κάθε πρόσωπο, ανεξάρτητα από τον σεξουαλικό του προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου του, έχει δικαίωμα στην ασφάλεια και την κρατική προστασία έναντι της βίας ή της σωματικής κακοποίησης, είτε προέρχεται από κρατικούς υπαλλήλους είτε από κάθε άτομο ή ομάδα.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

A. Να λάβουν όλα τα αναγκαία αστυνομικά ή άλλα μέτρα για την πρόληψη και την παροχή προστασίας έναντι όλων των μορφών βίας και παρενόχλησης που οφείλεται στον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου,

B. Να λάβουν όλα τα αναγκαία νομοθετικά μέτρα για να επιβάλλουν τις κατάλληλες ποινικές

κυρώσεις για τη βία, τις απειλές της βίας, την υποκίνηση της βίας και των σχετικών παρενοχλήσεων, επί τη βάση του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου κάθε προσώπου ή ομάδας προσώπων σε όλες τις πτυχές της ζωής, συμπεριλαμβανομένης και της οικογενειακής,

Γ. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα που διασφαλίζουν ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου δεν επιτρέπεται να δικαιολογούν, συγχωρούν ή υποκινούν αυτή τη βία,

Δ. Να διασφαλίσουν ότι η διάπραξη αυτών των βιαιοτήτων πρέπει να διερευνάται εις βάθος και ότι, εφόσον υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις, οι υπεύθυνοι θα διώκονται, θα δικάζονται και θα τιμωρούνται κατάλληλα, ενώ τα θύματα θα έχουν τα κατάλληλα ένδικο βοηθήματα και δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης της αποζημίωσης,

Ε. Να οργανώσουν εκστρατείες ευαισθητοποίησης, οι οποίες απευθύνονται στο ευρύ κοινό, όπως επίσης και σε δράστες και εν δυνάμει δράστες βιαιοτήτων, προκειμένου να καταπολεμηθούν οι προκαταλήψεις που υποστηρίζουν τη βία που σχετίζεται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου.

ΑΡΧΗ

6 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ

Κάθε πρόσωπο, ανεξάρτητα από τον σεξουαλικό του προσανατολισμό ή την ταυτότητα του φύλου του, έχει δικαίωμα στην ιδιωτικότητα, απαγορευομένων των αθέμιτων ή παράνομων παρεμβάσεων, συμπεριλαμβανομένων των παρεμβάσεων που αφορούν την οικογένειά του, την κατοικία του ή την αλληλογραφία του, καθώς και την προστασία του από τις παράνομες επιθέσεις εναντίον της τιμής και της υπόληψής του. Το δικαίωμα στην ιδιωτικότητα περιλαμβάνει κατ' αρχήν την επιλογή της αποκάλυψης ή μη των πληροφοριών σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα του φύλου του προσώπου, καθώς και τις αποφάσεις και επιλογές σχετικά με το σώμα καθενός, όπως και τις συναινετικές σεξουαλικές κι άλλες σχέσεις του με τους άλλους.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

Α. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για τη διασφάλιση του δικαιώματος κάθε προσώπου, ανεξάρτητα από τον σεξουαλικό του προσανατολισμό ή την ταυτότητα του φύλου του, στην απόλαυση της ιδιωτικής σφαίρας, των προσωπικών αποφάσεων και των ανθρώπινων σχέσεων, συμπεριλαμβανομένης της συναινετικής σεξουαλικής δραστηριότητας ανάμεσα σε πρόσωπα που βρίσκονται σε ηλικία συναίνεσης, χωρίς αυθαίρετες παρεμβάσεις,

Β. Να καταργήσουν όλους τους νόμους, οι οποίοι ποινικοποιούν την συναινετική σεξουαλική δραστηριότητα ανάμεσα σε πρόσωπα του ίδιου φύλου που βρίσκονται σε ηλικία συναίνεσης και να διασφαλίζουν ότι η ίδια ηλικία συναίνεσης ισχύει τόσο για την ομόφυλη όσο και για την ετερόφυλη σεξουαλική δραστηριότητα,

Γ. Να διασφαλίσουν ότι οι ποινικές και άλλες διατάξεις γενικής εφαρμογής δεν εφαρμόζονται για να ποινικοποιηθεί στην πράξη η συναινετική σεξουαλική δραστηριότητα ανάμεσα σε πρόσωπα που βρίσκονται σε ηλικία συναίνεσης,

Δ. Να καταργήσουν κάθε νόμο που απαγορεύει ή ποινικοποιεί την εκδήλωση της ταυτότητας φύλου, ιδίως με την ενδυμασία, το λόγο ή τη συμπεριφορά ή που αρνείται στα άτομα την ευκαιρία να μεταβάλουν τα σώματά τους, ως έναν τρόπο έκφρασης της ταυτότητας του φύλου τους,

Ε. Να απελευθερώσουν όσους κρατούνται λόγω ποινικής καταδίκης, εφόσον η κράτησή τους σχετίζεται με συναινετική σεξουαλική δραστηριότητα ανάμεσα σε πρόσωπα τα οποία βρίσκονται σε ηλικία συγκατάθεσης και ή σχετίζεται με την ταυτότητα φύλου,

ΣΤ. Να διασφαλίζουν το δικαίωμα κάθε ανθρώπου να επιλέγει κανονικά σε ποιον και πώς θα ανακοινώσει πληροφορίες σχετικά με τον σεξουαλικό του προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου του και να προστατεύουν όλα τα πρόσωπα από αθέμιτη ή ανεπιθύμητη αποκάλυψη, ή απειλή ανακοίνωσης αυτών των πληροφοριών από άλλου.

ΑΡΧΗ

7 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΑΥΘΑΙΡΕΤΗΣ ΣΤΕΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Κανένα πρόσωπο δεν συλλαμβάνεται ούτε κρατείται αυθαίρετως. Η σύλληψη ή κράτηση λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου, είτε βασίζεται σε δικαστική απόφαση είτε όχι, είναι αυθαίρετη. Κάθε πρόσωπο υπό σύλληψη, ανεξάρτητα από τον σεξουαλικό του προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου, δικαιούται, λόγω της αρχής της ισότητας, να πληροφορείται για τους λόγους της σύλληψής του και το είδος κάθε κατηγορίας εναντίον του, να άγεται αρμοδίως ενώπιον δικαστικού λειτουργού και να κινείται δικαστικώς για την διαπίστωση της νομιμότητας της σύλληψης, είτε του απαγγέλλεται κατηγορία, είτε όχι.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

Α. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για να διασφαλιστεί ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου δεν μπορούν, υπό καμία περίπτωση, να αποτελούν λόγο σύλληψης ή κράτησης, προβαίνοντας, μεταξύ άλλων, στην κατάργηση των αόριστα διατυπωμένων ποινικών διατάξεων που οδηγούν σε αθέμιτες διακρίσεις ή αποτελούν βάση για συλλήψεις λόγω προκαταλήψεων,

Β. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για να διασφαλιστεί ότι όλα τα πρόσωπα υπό κράτηση, ανεξάρτητα από τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου τους δικαιούνται, λόγω της αρχής της ισότητας, να ενημερώνονται για τους λόγους της σύλληψής τους και το είδος των τυχόν εναντίον τους κατηγοριών, και, ανεξάρτητα από το αν τους αποδίδεται κατηγορία ή όχι, να άγονται αρμοδίως ενώπιον δικαστικού λειτουργού και να κινούνται δικαστικώς για να διευκρινιστεί η νομιμότητα της κράτησης,

Γ. Να οργανώσουν προγράμματα εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης προκειμένου να εκπαιδευτούν

οι αστυνομικοί και το υπόλοιπο προσωπικό των διοικητικών αρχών σχετικά με την παρανομία της σύλληψης και κράτησης που βασίζεται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου ενός ατόμου,

Δ. Να τηρούν ακριβή και επικαιροποιημένα δεδομένα για όλες τις συλλήψεις και τις κρατήσεις, επισημαίνοντας την ημέρα, την τοποθεσία και το λόγο της κράτησης και να διασφαλίζουν την ανεξάρτητη εποπτεία όλων των μερών κράτησης, από όργανα τα οποία έχουν σχετική εντολή και δυνατότητα να αναγνωρίζουν τις συλλήψεις και κρατήσεις που μπορεί να έχουν πραγματοποιηθεί λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου του προσώπου.

ΑΡΧΗ

8 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΕ ΔΙΚΑΙΗ ΔΙΚΗ

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα δίκαιης και δημόσιας ακρόασης από αρμόδιο, ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο που έχει συγκροτηθεί σύμφωνα με το νόμο, για την ενάσκηση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του, σε περίπτωση αγωγής, καθώς και σε περίπτωση κάθε ποινικής δίωξης, απαγορευόμενης της προκατάληψης ή της άνισης μεταχείρισης λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

Α. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για να απαγορευθεί και να εξαλειφθεί η διακριτική μεταχείριση με κριτήριο τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου, σε κάθε στάδιο της δικαστικής διαδικασίας, σε αστικές και ποινικές διαδικασίες και σε κάθε άλλη δικαστική και διοικητική διαδικασία που καθορίζει δικαιώματα και υποχρεώσεις και να διασφαλίσουν ότι η αξιοπιστία ή ο χαρακτήρας των διαδίκων, μαρτύρων, συνηγόρων ή αποφασιστικών οργάνων δεν αξιολογείται αρνητικά λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου,

Β. Να προβούν σε όλα τα απαραίτητα και υπεύθυνα βήματα για να προστατεύσουν τα πρόσωπα από ποινικές δίωξεις ή αστικές διαδικασίες, οι οποίες οφείλονται, εν όλω ή εν μέρει, στην προκατάληψη για τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή τη ταυτότητα φύλου,

Γ. Να οργανώσουν προγράμματα εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης για δικαστές, δικαστικούς υπαλλήλους, εισαγγελείς, δικηγόρους και άλλους, σχετικά με τα διεθνή πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις αρχές της ισότητας και της απαγόρευσης διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένου του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου.

ΑΡΧΗ

9 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΡΑΤΗΣΗ

Κάθε πρόσωπο που στερείται την ελευθερία του θα πρέπει να τυγχάνει ανθρώπινης μεταχείρισης, με σεβασμό για την αξιοπρέπειά του ως άνθρωπου. Ο σεξουαλικός

προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία της αξιοπρέπειας του προσώπου.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

A. Να διασφαλίζουν ότι οι συνθήκες κράτησης δεν περιορίζουν περαιτέρω τα πρόσωπα λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού, ούτε τα εκθέτουν σε βία, απαράδεκτη μεταχείριση ή σωματική, ψυχική ή σεξουαλική κατάχρηση,

B. Να παρέχουν επαρκή πρόσβαση στην ιατρική φροντίδα και κατάλληλες συμβουλές για τις ανάγκες όσων βρίσκονται υπό κράτηση, αναγνωρίζοντας κάθε ιδιαίτερη ανάγκη των προσώπων που συνδέεται με τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αφορούν την αναπαραγωγική ικανότητα, την πρόσβαση στις πληροφορίες και τη θεραπεία σχετικά με τον HIV/AIDS και την πρόσβαση σε ορμονική ή άλλη θεραπεία, όπως και σε διαδικασία διόρθωσης φύλου, όταν είναι επιθυμητή,

Γ. Να διασφαλίζουν, κατά το μέτρο του δυνατού, ότι όλοι οι φυλακισμένοι συμμετέχουν στις αποφάσεις σχετικά με τις συνθήκες της κράτησής τους, ώστε να είναι συμβατές με τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό και την ταυτότητα του φύλου τους,

Δ. Να λάβουν προστατευτικά μέτρα για όλους τους φυλακισμένους που είναι ευάλωτοι σε βίαιη μεταχείριση ή κατάχρηση λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου ή της εκδήλωσης του φύλου και να διασφαλίζουν, στο μέτρο του πρακτικώς εφικτού, ότι τέτοια προστατευτικά μέτρα δεν συνεπάγονται ευρύτερους περιορισμούς των δικαιωμάτων τους από εκείνους που βιώνει ο γενικός πληθυσμός στη φυλακή,

Ε. Να διασφαλίζουν ότι οι συζυγικές επισκέψεις, όταν επιτρέπονται, αφορούν σε ίση βάση, όλους τους φυλακισμένους και κρατούμενους, άσχετα από το φύλο του συντρόφου τους,

ΣΤ. Να παρέχουν διευκόλυνση για την ανεξάρτητη εποπτεία της κράτησης από το Κράτος, καθώς και από τις μη κυβερνητικές οργανώσεις, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στην σφαίρα του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου,

Z. Να οργανώσουν προγράμματα εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης για το προσωπικό των φυλακών και όλους τους λειτουργούς στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα που εργάζονται στον τομέα της κράτησης, αναφορικά με τα διεθνή πρότυπα των ανθρώπινων δικαιωμάτων και τις αρχές της ισότητας και της απαγόρευσης διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένου του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου.

ΑΡΧΗ

10 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗΣ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ, ΣΚΛΗΡΗΣ, ΑΠΑΝΘΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΥΤΕΛΙΣΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Ή ΤΙΜΩΡΙΑΣ

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να μην υποβληθεί σε βασανιστήρια και σε σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική συμπεριφορά ή τιμωρία, συμπεριλαμβανομένων των

περιπτώσεων που οφείλονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

A. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για την πρόληψη και την προστασία από τα βασανιστήρια και την σκληρή, απάνθρωπη και εξευτελιστική συμπεριφορά ή τιμωρία,

B. Να προβούν σε όλα τα εύλογα βήματα για να εντοπιστούν τα θύματα των βασανιστηρίων και της σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, που έχει διαπραχθεί για λόγους που συνδέονται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου και να παρέχουν τα απαραίτητα ένδικο βοηθήματα που περιλαμβάνουν την αποκατάσταση και αποζημίωση, ενώ, όπου χρειάζεται, να παρέχουν ιατρική και ψυχολογική υποστήριξη,

Γ. Να οργανώσουν προγράμματα επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης για τους αστυνομικούς, το προσωπικό των φυλακών και άλλους υπαλλήλους στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα που βρίσκονται σε θέσεις που μπορούν να διαπράξουν ή να αποτρέψουν τέτοιες πράξεις.

ΑΡΧΗ

11 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΜΟΡΦΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ, ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα προστασίας από την διακίνηση, την εμπορία ή κάθε μορφής εκμετάλλευση -που περιλαμβάνει, αλλά δεν εξαντλείται στην σεξουαλική εκμετάλλευση- λαμβάνοντας υπόψη τον πραγματικό ή εικαζόμενο σεξουαλικό προσανατολισμό του και την ταυτότητα φύλου. Τα μέτρα που λαμβάνονται εναντίον της διακίνησης ανθρώπων θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους παράγοντες που καθιστούν τα άτομα πιο ευάλωτα σε αυτή, συμπεριλαμβανομένων των ανισοτήτων και διακρίσεων κάθε είδους, που συνδέονται με τον πραγματικό ή εικαζόμενο σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου ή την εκδήλωση αυτών. Αυτά τα μέτρα δεν θα πρέπει να παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των ατόμων που κινδυνεύουν από τη διακίνηση.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

A. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα προστασίας και πρόληψης όσον αφορά τη διακίνηση, την εμπορία και κάθε είδους εκμετάλλευση, που συμπεριλαμβάνει, αλλά δεν εξαντλείται στην σεξουαλική εκμετάλλευση, λαμβάνοντας υπόψη τον πραγματικό ή εικαζόμενο σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου,

B. Να εξασφαλίσουν ότι τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που λαμβάνουν δεν ποινικοποιούν ή στιγματίζουν τη συμπεριφορά των θυμάτων ή επιβαρύνουν με οποιοδήποτε άλλον τρόπο τη θέση

των ατόμων που είναι πιο ευάλωτα σε αυτές τις πρακτικές,

Γ. Να καθιερώσουν νομικά, εκπαιδευτικά και κοινωνικά μέτρα, υπηρεσίες και προγράμματα που να στοχεύουν στην εξάλειψη των παραγόντων που αυξάνουν την πιθανότητα να πέσει ένα άτομο θύμα διακίνησης, εμπορίας και κάθε είδους εκμετάλλευσης -που συμπεριλαμβάνει, αλλά δεν εξαντλείται στην σεξουαλική εκμετάλλευση- λαμβάνοντας υπόψη τον πραγματικό ή υποτιθέμενο σεξουαλικό προσανατολισμό του και την ταυτότητα φύλου. Τέτοιοι παράγοντες περιλαμβάνουν τον κοινωνικό αποκλεισμό, τις διακρίσεις, την περιθωριοποίηση στο πλαίσιο της οικογένειας ή της κοινότητας, την έλλειψη οικονομικής ανεξαρτησίας, την έλλειψη στέγης, τη χαμηλή αυτοπεποίθηση ως αποτέλεσμα της κοινωνικής προκατάληψης, και την έλλειψη προστασίας από τις διακρίσεις στους τομείς της στέγασης, της εργασίας και της πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες.

ΑΡΧΗ

12 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα σε μια αξιοπρεπή και παραγωγική εργασία υπό δίκαιες και ευνοϊκές συνθήκες και δικαίωμα προστασίας από την ανεργία, απαγορευομένων των διακρίσεων λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

A. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για την απαγόρευση και την εξάλειψη των διακρίσεων λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου στην εργασία, τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα και σε οτιδήποτε σχετίζεται με την επαγγελματική εκπαίδευση, τις προσλήψεις, τις προαγωγές, τις απολύσεις, τις αμοιβές και τις συνθήκες εργασίας,

B. Να εξαλείψουν κάθε διάκριση λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου προκειμένου να εξασφαλίσουν ίσες ευκαιρίες στην εργασία και την επαγγελματική ανέλιξη, σε όλες τις υπηρεσίες του δημόσιου τομέα, συμπεριλαμβανομένων όλων των κυβερνητικών και δημόσιων αξιωμάτων, του στρατού και της αστυνομίας, και να παρέχουν σε αυτές την κατάλληλη εκπαίδευση, μέσω προγραμμάτων ευαισθητοποίησης για την καταπολέμηση των νοοτροπιών που ευνοούν τις διακρίσεις.

ΑΡΧΗ

13 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΣΕ ΑΛΛΑ ΜΕΤΡΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην κοινωνική ασφάλιση και σε άλλα μέτρα κοινωνικής προστασίας χωρίς καμία διάκριση λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

A. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για να εξασφαλίσουν την ισότιμη πρόσβαση, χωρίς καμία διάκριση λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου, στην κοινωνική ασφάλιση και άλλα μέτρα κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένων επιδομάτων που σχετίζονται με την εργασία, γονεϊκής άδειας, επιδομάτων ανεργίας, υγειονομικής ασφάλισης και περίθαλψης (η οποία περιλαμβάνει επεμβάσεις που σχετίζονται με την ταυτότητα φύλου), οικογενειακών επιδομάτων, επιδομάτων κηδείας και επιδομάτων που σχετίζονται με την απώλεια συντρόφων ή συζύγων ή με προβλήματα υγείας που αντιμετωπίζουν οι τελευταίοι,

B. Να εξασφαλίσουν ότι τα παιδιά δεν υφίστανται διακρίσεις από το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης ή ως προς την παροχή επιδομάτων κοινωνικής φύσης λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου, είτε των ιδίων, είτε μελών της οικογένειάς τους,

Γ. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για να εξασφαλίσουν την πρόσβαση σε προγράμματα καταπολέμησης της φτώχειας χωρίς καμία διάκριση λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου.

ΑΡΧΗ

14 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΕ ΕΝΑ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα σε ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης, το οποίο περιλαμβάνει επαρκή διατροφή, πρόσβαση σε πόσιμο νερό, ικανοποιητικές συνθήκες δημόσιας υγιεινής και ένδυσης και στη συνεχή βελτίωση των συνθηκών διαβίωσής του, απαγορευομένων των διακρίσεων λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

A. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για να εξασφαλίσουν πρόσβαση στην επαρκή διατροφή, το πόσιμο νερό, ικανοποιητικές συνθήκες δημόσιας υγιεινής και ένδυση χωρίς καμία διάκριση λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου.

ΑΡΧΗ

15 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗ ΣΤΕΓΑΣΗ

Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα να απολαμβάνει ικανοποιητικές συνθήκες στέγασης και προστασία από τον εκτοπισμό, χωρίς καμία διάκριση λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

A. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για να εξασφαλίσουν την ασφαλή παροχή / πρόσβαση σε κατοικήσιμη, οικονομικά και χωροταξικά προσβάσιμη, πολιτισμικά κατάλληλη και ασφαλή στέγη -συμπεριλαμβανομένων καταφυγίων, καταυλισμών και άλλων μορφών έκτακτης φιλοξενίας- χωρίς καμία διάκριση λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου ή της οικογενειακής κατάστασης,

B. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για να απαγορεύσουν εκτοπισμούς που δεν συνάδουν με τις διεθνείς υποχρεώσεις τους τις σχετικές με την τήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να εξασφαλίσουν ότι επαρκείς νομικές και άλλες προβλέψεις είναι στη διάθεση κάθε ατόμου που ισχυρίζεται ότι παραβιάζεται ή υπάρχει η απειλή παραβίασης του δικαιώματος προστασίας του από τον εκτοπισμό, συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματος του για μεταστέγαση σε ικανοποιητικές συνθήκες και σε γη ίσης ή ανώτερης αξίας από αυτή που αναγκάστηκε να εγκαταλείψει, χωρίς καμία διάκριση λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου ή της οικογενειακής κατάστασης,

Γ. Να εξασφαλίσουν ίσα δικαιώματα ως προς την ιδιοκτησία και την κληροδότηση γης και στέγης χωρίς καμία διάκριση λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου ή της οικογενειακής κατάστασης,

Δ. Να καθιερώσουν κοινωνικά προγράμματα και προγράμματα υποστήριξης προκειμένου να αντιμετωπίσουν παράγοντες που σχετίζονται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου και αυξάνουν τις πιθανότητες έλλειψης στέγης ειδικά για τα παιδιά και τους νέους, όπως ο κοινωνικός αποκλεισμός, η οικογενειακή και άλλες μορφές βίας, οι διακρίσεις, η έλλειψη οικονομικής ανεξαρτησίας, η απόρριψη από την οικογένεια και την κοινότητα, καθώς και προγράμματα ασφάλειας και στήριξης σε επίπεδο γειτονιάς,

Ε. Να παρέχουν εκπαίδευση μέσω προγραμμάτων ευαισθητοποίησης σε όλες τις σχετικές υπηρεσίες προκειμένου να αντιλαμβάνονται τις ανάγκες εκείνων που αντιμετωπίζουν την έλλειψη στέγης ή οποιαδήποτε άλλη μορφή κοινωνικής στέρησης σαν αποτέλεσμα της διαφορετικότητας του σεξουαλικού τους προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου.

ΑΡΧΗ

16 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα στην παροχή εκπαίδευσης που θα λαμβάνει υπόψη τη διαφορετικότητα ως προς τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου του και χωρίς να υφίσταται καμία διάκριση εξαιτίας τους.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ

A. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν την ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση και την ίση μεταχείριση των μαθητών, φοιτητών και του διδακτικού προσωπικού, χωρίς καμία διάκριση βάσει του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου.

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ YOGYAKARTA

B. Να εξασφαλίσουν ότι το εκπαιδευτικό σύστημα στοχεύει στη μέγιστη δυνατή ανάπτυξη της προσωπικότητας, του ταλέντου και των πνευματικών και σωματικών δεξιοτήτων των μαθητών και ότι ανταποκρίνεται στις σχετικές ανάγκες των μαθητών διαφορετικού σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου,

Γ. Να εξασφαλίζουν ότι το εκπαιδευτικό σύστημα στοχεύει στην καλλιέργεια του σεβασμού για τα ανθρώπινα δικαιώματα και του σεβασμού προς τους γονείς και την οικογένεια του κάθε παιδιού, την πολιτισμική του ταυτότητα, τη γλώσσα και τις αξίες του σε ένα κλίμα κατανόησης, ειρηνικής συνύπαρξης και ισότητας και ότι λαμβάνει υπόψη και σέβεται τη διαφορετικότητα του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου των μαθητών,

Δ. Να εξασφαλίζουν ότι οι εκπαιδευτικές μέθοδοι που ακολουθούνται καλλιεργούν την κατανόηση και τον σεβασμό, μεταξύ άλλων, προς τη διαφορετικότητα του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου και ότι λαμβάνουν υπόψη τους τις εξειδικευμένες ανάγκες των μαθητών, των γονέων και των μελών της οικογένειάς τους σε σχέση με αυτούς τους δύο παράγοντες,

Ε. Να εξασφαλίζουν ότι η νομοθεσία και η πολιτική που ακολουθείται παρέχει επαρκή προστασία προς μαθητές, φοιτητές και διδακτικό προσωπικό διαφορετικού σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου απέναντι σε κάθε μορφή κοινωνικού αποκλεισμού, βίας και παρενόχλησης μέσα στο σχολικό περιβάλλον,

ΣΤ. Να εξασφαλίζουν ότι οι μαθητές που είναι θύματα αποκλεισμού, βίας ή παρενόχλησης δεν περιθωριοποιούνται και δεν απομονώνονται για λόγους προστασίας και ότι η προστασία και ο σεβασμός των δικαιωμάτων τους περνάει μέσα από την ενεργό συμμετοχή τους στις σχολικές δραστηριότητες,

Ζ. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα ώστε η λήψη πειθαρχικών μέτρων από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα να συνάδει με την προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, χωρίς διακρίσεις και κυρώσεις εξαιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου ή της έκφρασης αυτών,

Η. Να εξασφαλίζουν ότι οι πάντες έχουν πρόσβαση στη δια βίου εκπαίδευση χωρίς καμία διάκριση βάσει του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου και να διευκολύνουν την πρόσβαση σε αυτά τα προγράμματα ενηλίκων που έπεσαν θύματα διακρίσεων από το εκπαιδευτικό σύστημα.

ΑΡΧΗ

17 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΔΥΝΑΤΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΥΓΕΙΑΣ

Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα να απολαμβάνει την καλύτερη δυνατή κατάσταση πνευματικής και σωματικής υγείας, χωρίς καμία διάκριση λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου. Η σεξουαλική και η αναπαραγωγική υγεία αποτελεί θεμελιώδη συνιστώσα αυτής της αρχής.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ YOGYAKARTA

A. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα, ώστε να εξασφαλίσουν την απόλαυση του δικαιώματος στην καλύτερη δυνατή κατάσταση υγείας από όλους, ανεξάρτητα από τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους και την ταυτότητα φύλου,

B. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι οι πάντες έχουν πρόσβαση σε εγκαταστάσεις, υπηρεσίες και αγαθά που σχετίζονται με την υγειονομική περίθαλψη -συμπεριλαμβανομένων όσων σχετίζονται με την σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία- καθώς και στο ιατρικό ιστορικό τους χωρίς καμία διάκριση λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου,

Γ. Να εξασφαλίζουν ότι οι παραπάνω εγκαταστάσεις, υπηρεσίες και αγαθά είναι σχεδιασμένες ώστε να βελτιώνουν το επίπεδο υγείας και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες όλων των ανθρώπων, χωρίς καμία διάκριση λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου και ότι το ιατρικό τους ιστορικό προστατεύεται από την αρχή της εμπιστευτικότητας,

Δ. Να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν προγράμματα για την αντιμετώπιση διακρίσεων, προκαταλήψεων και άλλων κοινωνικών παραγόντων που μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά την υγεία ατόμων με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό και ταυτότητα φύλου,

Ε. Να εξασφαλίζουν ότι οι πάντες είναι επαρκώς ενημερωμένοι και ικανοί να λάβουν τις αποφάσεις τους σχετικά με την ιατρική τους περίθαλψη στη βάση της αρχής της πληροφορημένης συναίνεσης, χωρίς καμία διάκριση λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου,

ΣΤ. Να εξασφαλίζουν ότι όλα τα προγράμματα εκπαίδευσης, πρόληψης, θεραπείας και περίθαλψης που σχετίζονται με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία σέβονται τη διαφορετικότητα ως προς τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου και ότι η πρόσβαση σε αυτά είναι ισότιμη σε όλους χωρίς καμία διάκριση,

Z. Να διευκολύνουν την πρόσβαση σε όσους επιθυμούν επεμβάσεις αλλαγής φύλου σε υπηρεσίες που μπορούν να τους παρέχουν περίθαλψη και υποστήριξη με επάρκεια και χωρίς διακρίσεις,

H. Να υιοθετήσουν πολιτικές και προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης ώστε το υγειονομικό προσωπικό να είναι σε θέση να παρέχει το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγειονομικής περίθαλψης σε όλους, με πλήρη σεβασμό προς τη διαφορετικότητα του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου.

ΑΡΧΗ

18 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΚΑΤΑΧΡΗΣΕΙΣ

Κανένα πρόσωπο δεν θα αναγκασθεί δια της βίας να υποβληθεί σε κάθε είδους ιατρική ή ψυχολογική θεραπεία, μέθοδο, ανάλυση, ή να εγκλεισθεί σε ιατρική μονάδα, λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου. Σε πείσμα κάθε αντίθετης κατηγοριοποίησης, ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου ενός προσώπου δεν συνιστούν από μόνα τους ιατρικές παθήσεις και δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται με νοσηλεία, να θεραπεύονται ή να

υποβάλλονται σε καταστολή.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

A. Να λάβουν όλα τα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν πλήρη προστασία εναντίον βλαβερών ιατρικών πρακτικών που βασίζονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου, συμπεριλαμβανομένων όσων βασίζονται σε στερεότυπα, είτε αυτές προέρχονται από πολιτισμικές επιρροές είτε, διαφορετικά, αναφέρονται σε συμπεριφορά, εξωτερική εμφάνιση ή αντιλήψεις για πρότυπα φύλου,

B. Να λάβουν όλα τα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι το σώμα κανενός παιδιού δεν θα υποστεί μη αναστρέψιμη μεταβολή από ιατρικές διαδικασίες στην προσπάθεια να επιβληθεί ταυτότητα φύλου, δίχως την πλήρη, ελεύθερη και με επίγνωση συναίνεση του παιδιού, ανάλογα με την ηλικία και ωριμότητα του παιδιού και σύμφωνα με την αρχή ότι σε όλες τις δράσεις που αφορούν στα παιδιά, τα βέλτιστα συμφέροντα του παιδιού είναι ύψιστης σημασίας,

Γ. Να θεσπίσουν μηχανισμούς για την προστασία του παιδιού, σύμφωνα με τους οποίους κανένα παιδί δεν θα κινδυνεύει από, ή θα υποβάλλεται σε ιατρικές καταχρήσεις,

Δ. Να εξασφαλίσουν μηχανισμούς προστασίας ατόμων διαφόρων σεξουαλικών προσανατολισμών και ταυτοτήτων φύλου κατά αιθών ή ανεπιθύμητων ιατρικών διαδικασιών ή έρευνας, συμπεριλαμβανομένων όσων σχετίζονται με εμβολιασμούς, θεραπείες ή μικροβιοκτόνων κατά του HIV/AIDS ή άλλων ασθενειών.

Ε. Να προβούν σε επισκόπηση και τροποποίηση κάθε διατάξεων για χρηματοδότηση του τομέα της υγείας ή προγραμμάτων, συμπεριλαμβανομένων αυτών που σχετίζονται με αναπτυξιακή βοήθεια, τα οποία μπορεί να προωθήσουν, διευκολύνουν, ή με κάθε άλλο τρόπο να καταστήσουν δυνατές τέτοιες καταχρήσεις.

ΣΤ. Να εξασφαλίσουν ότι οποιαδήποτε ιατρική ή ψυχολογική θεραπεία ή συμβουλή δεν αντιμετωπίζει, ρητά ή υποκρυπτόμενα, τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου ως ιατρική πάθηση προς νοσηλεία, θεραπεία ή καταστολή.

ΑΡΧΗ

19 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΓΝΩΜΗΣ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΗΣ

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία γνώμης και έκφρασης, ασχέτως του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου. Αυτό συμπεριλαμβάνει την έκφραση της ταυτότητας ή της προσωπικότητας δια μέσου της ομιλίας, της συμπεριφοράς, της ενδυμασίας, των σωματικών χαρακτηριστικών, της επιλογής ονόματος, ή κάθε άλλου μέσου, καθώς και της ελευθερίας στην αναζήτηση, λήψη και μετάδοση πληροφοριών και ιδεών κάθε είδους, συμπεριλαμβανομένων αυτών που σχετίζονται με ανθρώπινα δικαιώματα, σεξουαλικό προσανατολισμό και ταυτότητα φύλου, με τη χρήση κάθε μέσου και ασχέτως συνόρων.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

- A.** Να λάβουν όλα τα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα, ώστε να εξασφαλίσουν πλήρη άσκηση της ελευθερίας γνώμης και έκφρασης, σεβόμενα ταυτόχρονα τα δικαιώματα και τις ελευθερίες άλλων, χωρίς διακρίσεις με κριτήριο τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου, συμπεριλαμβανομένης της λήψης και μετάδοσης πληροφοριών και ιδεών που αφορούν σε σεξουαλικό προσανατολισμό και ταυτότητα φύλου, και σχετιζόμενες με συνηγορία υπέρ νομικών δικαιωμάτων, δημοσίευσης υλικού, εκπομπής, οργάνωσης και συμμετοχής σε συνέδρια, και διάχυσης και πρόσβασης σε πληροφόρηση για ασφαλέστερο σεξ,
- B.** Να εξασφαλίσουν ότι οι εξερχόμενες πληροφορίες και η οργάνωση των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης που ρυθμίζονται από το Κράτος είναι πλουραλιστικά και δεν καθορίζονται με βάση διακρίσεις σχετικές με ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου και ότι οι προσλήψεις προσωπικού και πολιτική προώθησης τέτοιων οργανισμών δεν καθορίζονται με βάση διακρίσεις σχετικές με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου,
- Γ.** Να λάβουν όλα τα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα, ώστε να εξασφαλίσουν πλήρη άσκηση του δικαιώματος έκφρασης ταυτότητας ή προσωπικότητας, συμπεριλαμβανομένης αυτής διαμέσου ομιλίας, συμπεριφοράς, ενδυμασίας, σωματικών χαρακτηριστικών, επιλογής ονόματος, ή κάθε άλλου μέσου,
- Δ.** Να εξασφαλίσουν ότι οι αντιλήψεις περί δημόσιας τάξης, δημόσιας ηθικής, δημόσιας υγείας και δημόσιας ασφάλειας δεν χρησιμοποιούνται ώστε να περιορίσουν, με τρόπο που επάγεται διάκριση, οποιαδήποτε άσκηση της ελευθερίας της γνώμης και έκφρασης, η οποία επιβεβαιώνει διάφορους σεξουαλικούς προσανατολισμούς και ταυτότητες φύλου,
- Ε.** Να εξασφαλίσουν ότι η άσκηση της ελευθερίας γνώμης και έκφρασης δεν παραβιάζει τα δικαιώματα και τις ελευθερίες ατόμων διαφόρων σεξουαλικών προσανατολισμών και ταυτοτήτων φύλου,
- ΣΤ.** Να εξασφαλίσουν ότι όλα τα άτομα, ασχέτως σεξουαλικού προσανατολισμού ταυτότητας φύλου, απολαμβάνουν ίση πρόσβαση στην πληροφόρηση και στις ιδέες, καθώς και στη συμμετοχή σε δημόσιο διάλογο.

ΑΡΧΗ

20 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΧΕΣΘΑΙ ΕΙΡΗΝΙΚΩΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΖΕΣΘΑΙ

Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα στην ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και του συνεταιρίζεσθαι, ιδίως για σκοπούς ειρηνικών διαδηλώσεων, ασχέτως σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου. Τα άτομα μπορούν να ιδρύσουν, με αξίωση αναγνώρισης, χωρίς διακρίσεις, συμπράξεις βασισμένες στο σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου, και συμπράξεις που παρέχουν πληροφόρηση, διευκολύνουν την επικοινωνία, ή συνηγορούν υπέρ των δικαιωμάτων ατόμων με διάφορους σεξουαλικούς προσανατολισμούς και ταυτότητες φύλου.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

- A.** Να λάβουν όλα τα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν τα δικαιώματα στην ειρηνική οργάνωση, σύμπραξη, συνάθροιση και συνηγορία, σχετικά με ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου, και να αποκτήσουν νομική αναγνώριση σχετικές συμπράξεις και ομάδες, χωρίς διάκριση λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου,
- B.** Να εξασφαλίσουν ότι οι αντιλήψεις περί δημόσιας τάξης, δημόσιας ηθικής, δημόσιας υγείας και δημόσιας ασφάλειας δεν χρησιμοποιούνται ώστε να περιορίσουν οποιαδήποτε άσκηση των δικαιωμάτων σε ειρηνική συνάθροιση και σύμπραξη, αποκλειστικά στη βάση ότι καταφάσκουν διαφορετικούς σεξουαλικούς προσανατολισμούς ή ταυτότητες φύλου,
- Γ.** Να μην εμποδίζουν την άσκηση των δικαιωμάτων σε ειρηνική συνάθροιση και σύμπραξη για λόγους που σχετίζονται με σεξουαλικό προσανατολισμό ή ταυτότητα φύλου, και να εξασφαλίζουν επαρκή αστυνομική και άλλης μορφής φυσική προστασία ενάντια στη βία ή στην παρενόχληση παρέχεται σε άτομα που εξασκούν αυτά τα δικαιώματα,
- Δ.** Να παρέχουν εκπαίδευση και προγράμματα ευαισθητοποίησης στις διοικητικές αρχές και σε άλλους αρμόδιους λειτουργούς, ώστε να τους καταστήσουν ικανούς να παρέχουν τέτοια προστασία,
- Ε.** Να εξασφαλίσουν ότι οι κανόνες δημοσίευσης πληροφοριών για εθελοντικές συμπράξεις και ομάδες δεν έχουν, κατά την εφαρμογή τους, επιπτώσεις που επιβάλλουν διακρίσεις σε συμπράξεις και ομάδες που επιλαμβάνονται ζητημάτων σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου, ή στα μέλη τους.

ΑΡΧΗ

**21 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ,
ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ**

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας, ασχέτως του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου. Δεν πρέπει να γίνεται επίκληση αυτών των δικαιωμάτων από την Πολιτεία, με σκοπό να αιτιολογηθούν νόμοι, πολιτικές και πρακτικές που αρνούνται την ίση προστασία από το νόμο, ή επιβάλλουν διακρίσεις, με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

- A.** Να λάβουν όλα τα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν το δικαίωμα ατόμων, ανεξαρτήτως σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου, να διατηρούν και να ακολουθούν θρησκευτικές και μη θρησκευτικές πεποιθήσεις, μόνα ή από κοινού με άλλα άτομα, να είναι ελεύθερα από παρεμβάσεις στις πεποιθήσεις τους και να μην υπόκεινται εξαναγκασμό ή επιβολή πεποιθήσεων,
- B.** Να εξασφαλίσουν ότι η έκφραση, υλοποίηση και προώθηση διαφορετικών γνώμων,

πεποιθήσεων και δοξασιών σε σχέση με ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου δεν πραγματοποιείται με τρόπο ασύμβατο προς τα ανθρώπινα δικαιώματα.

ΑΡΧΗ

22 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ

Κάθε άτομο το οποίο παρευρίσκεται νομίμως εντός ενός Κράτους έχει το δικαίωμα στην ελευθερία μετακίνησης και διαμονής εντός των συνόρων του Κράτους, ανεξαρτήτως σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου. Δεν πρέπει να γίνεται επίκληση του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου, ώστε να εμποδίζεται η είσοδος ενός ατόμου, το δικαίωμα ελεύθερας εξόδου ή επιστροφής από ή σε οποιαδήποτε Κράτος, συμπεριλαμβανομένου του ίδιου του Κράτους του ατόμου.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

A. Να λάβουν όλα τα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι το δικαίωμα στη μετακίνηση και διαμονή είναι εγγυημένο ανεξαρτήτως σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου.

ΑΡΧΗ

23 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΙΤΗΣΗΣ ΑΣΥΛΟΥ

Κάθε άτομο έχει το δικαίωμα να ζητήσει και να απολαύσει σε άλλες χώρες άσυλο από δίωξη, συμπεριλαμβανομένης της δίωξης λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου. Ένα Κράτος δεν πρέπει να απομακρύνει, αποβάλλει ή εκδώσει ένα άτομο σε άλλο Κράτος, όπου αυτό το άτομο μπορεί να βρεθεί αντιμέτωπο με εύλογο φόβο βασανιστηρίου, δίωξης, ή κάθε άλλη μορφή σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

A. Να προβούν σε επισκόπηση, τροποποίηση και θέσπιση νομοθεσίας, ώστε να εξασφαλίσουν ότι ένας εύλογος φόβος δίωξης που βασίζεται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή στην ταυτότητα φύλου γίνεται αποδεκτός ως βάση αναγνώρισης της ιδιότητας του πρόσφυγα και του ασύλου,

B. Να εξασφαλίσουν ότι καμία πολιτική ή πρακτική δεν επιβάλλει διακρίσεις κατά των αιτούντων ασύλων με βάση το σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου,

Γ. Να εξασφαλίσουν ότι κανένα άτομο δεν θα απομακρυνθεί, αποβληθεί ή εκδοθεί σε άλλο Κράτος, όπου αυτό το άτομο μπορεί να βρεθεί αντιμέτωπο με εύλογο φόβο βασανιστηρίου, δίωξης, ή κάθε

άλλης μορφής σκληρής, απάνθρωπης ή απαξιοτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου του ατόμου αυτού.

ΑΡΧΗ

24 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Καθένας έχει το δικαίωμα να ιδρύσει οικογένεια, ανεξάρτητα από τον σεξουαλικό του προσανατολισμό ή την ταυτότητα του φύλου του. Υπάρχουν διάφορες μορφές οικογενειών. Καμία οικογένεια δεν πρέπει να υφίσταται άνιση μεταχείριση με κριτήριο τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου των μελών της.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

A. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για να διασφαλιστεί το δικαίωμα της ίδρυσης οικογένειας, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας για υιοθέτηση ή υποβοηθούμενη αναπαραγωγή (καθώς και με δωρεά σπέρματος), χωρίς άνιση μεταχείριση με κριτήριο τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου,

B. Να διασφαλίσουν ότι οι νόμοι και οι πολιτικές αναγνωρίζουν την ποικιλότητα των μορφών οικογένειας, συμπεριλαμβανομένων όσων δεν θεμελιώνονται στην συγγένεια εξ αίματος ή τον γάμο και να λάβουν κάθε απαραίτητο νομοθετικό, διοικητικό και άλλο μέτρο που εγγυάται ότι καμία οικογένεια δεν θα υφίσταται άνιση μεταχείριση με κριτήριο τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου, κανενός μέλους της, συμπεριλαμβανομένων των εγγυήσεων της οικογενειακής κοινωνικής προστασίας και άλλων δημόσιων ωφελειών, στην εργασία και την μετανάστευση,

Γ. Να λαβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι όλες οι δράσεις ή αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, είτε προέρχονται από δημόσια ή ιδιωτικά όργανα του δημοσίου ή του ιδιωτικού τομέα, δικαστήρια, διοικητικές αρχές ή νομοθετικά σώματα, θεωρούν κεντρικό πρόκριμα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η φυλετική ταυτότητα του παιδιού ή κάθε μέλους οικογένειας ή άλλου προσώπου δεν θα κρίνεται ασυμβίβαστος με το βέλτιστο συμφέρον,

Δ. Σε κάθε δράση ή απόφαση που αφορά τα παιδιά, να διασφαλίζουν ότι ένα παιδί που είναι σε θέση να διατυπώσει προσωπικές απόψεις πρέπει να ασκεί το δικαίωμα έκφρασης αυτών των απόψεων ελεύθερα, και ότι αυτές οι απόψεις πρέπει να λαμβάνονται καταλλήλως υπόψιν, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητα του παιδιού,

Ε. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα που διασφαλίζουν ότι σε Κράτη που αναγνωρίζουν τους γάμους ανάμεσα σε πρόσωπα του ίδιου φύλου ή τα σύμφωνα συμβίωσης, κάθε δικαίωμα, προνόμιο, υποχρέωση ή ωφέλεια που απολαμβάνουν ετεροφυλα παντρεμένα ζευγάρια ή άτομα που έχουν δεσμευθεί με σύμφωνο συμβίωσης ισχύει εξίσου και για τους ομόφυλους συζύγους ή συμβιούντες,

ΣΤ. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για να διασφαλιστεί ότι κάθε υποχρέωση, δικαίωμα, προνόμιο ή ωφέλεια που αναγνωρίζεται σε ανύπαντρους ετερόφυλους συντρόφους ισχύει εξίσου και για τους ομόφυλους άγαμους συντρόφους,

Η. Να διασφαλίζουν ότι οι γάμοι και οι άλλες νομοθετικά κατοχυρωμένες μορφές συμβίωσης μπορούν να ισχύουν μόνο με την ελεύθερη και πλήρη συγκατάθεση των μελλοντικών συζύγων ή συμβιούντων.

ΑΡΧΗ

25 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΖΩΗ

Κάθε πολίτης έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στη διαμόρφωση των δημόσιων υποθέσεων, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος να θέτει υποψηφιότητα για αιρετά αξιώματα, να συμμετέχει στη διαμόρφωση των πολιτικών που έχουν επιπτώσεις στην ευημερία του και να έχει ίση πρόσβαση σε όλα τα επίπεδα δημόσιων υπηρεσιών και απασχόληση στις δημόσιες λειτουργίες, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στις υπηρεσίες της αστυνομίας και του στρατού, χωρίς διάκριση με κριτήριο τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

Α. Να αναθεωρήσουν, τροποποιήσουν και θέσουν σε λειτουργία το θεσμικό πλαίσιο, ώστε να εξασφαλίζει την πλήρη απόλαυση του δικαιώματος συμμετοχής στη δημόσια και πολιτική ζωή και τις υποθέσεις που αφορούν όλα τα επίπεδα κυβερνητικής λειτουργίας και απασχόλησης στις δημόσιες υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στους κλάδους της αστυνομίας και του στρατού, με τον πλήρη σεβασμό και χωρίς διάκριση με κριτήριο τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου

Β. Να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να περιοριστούν τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου που αποτρέπουν ή περιορίζουν τη συμμετοχή στη δημόσια ζωή,

Γ. Να εξασφαλιστεί το δικαίωμα κάθε προσώπου να συμμετέχει στη διαμόρφωση των πολιτικών που έχουν επιπτώσεις στην ευημερία τους, με πλήρη σεβασμό και χωρίς διάκριση με κριτήριο τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου.

ΑΡΧΗ

26 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΖΩΗ

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα ελεύθερης συμμετοχής στην πολιτισμική ζωή, ανεξαρτήτως του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου, και να εκφράζει μέσω της πολιτισμικής συμμετοχής την ποικιλομορφία του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

A. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για να εξασφαλιστούν οι ευκαιρίες της συμμετοχής στην πολιτισμική ζωή όλων των προσώπων, με πλήρη σεβασμό και ανεξάρτητα από τον σεξουαλικό προσανατολισμό και τις ταυτότητες φύλου,

B. Να ενθαρρύνουν το διάλογο και τον αμοιβαίο σεβασμό μεταξύ, των υποστηρικτών διάφορων πολιτισμικών ομάδων που υφίστανται μέσα στο Κράτος, συμπεριλαμβανομένων ομάδων που διατηρούν διαφορετικές απόψεις πάνω σε θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου, με συνέπεια τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αναφέρονται σε αυτές τις αρχές.

ΑΡΧΗ

27 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα, ατομικά και σε συνεργασία με άλλους, να προάγει τη προστασία και την εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε εθνικά και διεθνή επίπεδα, χωρίς διάκριση με κριτήριο τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου. Αυτό περιλαμβάνει τις δραστηριότητες που κατευθύνονται προς την προώθηση και την προστασία των δικαιωμάτων των προσώπων διαφορετικών σεξουαλικών προσανατολισμών και ταυτοτήτων φύλου, όπως και το δικαίωμα να αναπτυχθούν και να συζητηθούν νέοι κανόνες ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να υποστηριχθεί η αποδοχή τους.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

A. Να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για να εξασφαλιστεί ένα ευνοϊκό περιβάλλον για τις δραστηριότητες που κατευθύνονται προς τη προώθηση, τη προστασία και την πραγμάτωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων ως προς τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου,

B. Να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να καταπολεμηθούν οι ενέργειες ή οι εκστρατείες που βάζουν εναντίον των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των υπερασπιστών που εργάζονται στα ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου καθώς επίσης, και των υπερασπιστών εκείνων που δραστηριοποιούνται στα ανθρώπινα δικαιώματα των διαφορετικών σεξουαλικών προσανατολισμών και των ταυτοτήτων φύλων,

Γ. Να εξασφαλίσουν ότι οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ανεξάρτητα από το σεξουαλικό προσανατολισμό ή τη ταυτότητα φύλου τους και ανεξάρτητα από τα ζητήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που υποστηρίζουν, απολαμβάνουν την αμερόληπτη πρόσβαση, την συμμετοχή, και την επικοινωνία με εθνικές και διεθνείς οργανώσεις και οργανισμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων,

Δ. Να εξασφαλίσουν τη προστασία των υπερασπιστών των ανθρώπινων δικαιωμάτων, που ασχολούνται με τα ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου, από κάθε βιαιότητα, απειλή, ανταπόδοση, de facto ή κατοχυρωμένη αθέμιτη διάκριση, πίεση, ή στις δραστηριότητες οποιαδήποτε αυθαίρετης δράσης που διαπράττεται από το κράτος, ή από μη κρατικούς φορείς, σε απάντηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων τους. Η ίδια προστασία πρέπει να εξασφαλιστεί στους υπερασπιστές των ανθρώπινων δικαιωμάτων που εργάζονται σε οποιοδήποτε ζήτημα, ενάντια σε οποιαδήποτε τέτοια ενέργεια με κριτήριο τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή ταυτότητα φύλου,

Ε. Να υποστηρίζουν την αναγνώριση και την πιστοποίηση των οργανώσεων που προαγάγουν και προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των ατόμων διαφορετικών σεξουαλικών προσανατολισμών και ταυτοτήτων φύλων στα εθνικά και διεθνή επίπεδα.

ΑΡΧΗ

28 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΓΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟ ΕΝΔΙΚΟ ΒΟΗΘΗΜΑ ΚΑΙ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ

Κάθε θύμα παραβίασης των ανθρώπινων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της παραβίασης που σχετίζεται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου, έχει το δικαίωμα για αποτελεσματικά, επαρκή και κατάλληλα ένδικα βοηθήματα. Μέτρα που λαμβάνονται με σκοπό την παροχή αποζημίωσης, ή εξασφαλίζουν την ικανοποιητική επανόρθωση, σε πρόσωπα διαφορετικού σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία του δικαιώματος σε αποτελεσματικό ένδικο βοήθημα και αποζημίωση.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

Α. Να καθιερώσουν τις απαραίτητες νομικές διαδικασίες, περιλαμβάνοντάς τις στην αναθεώρηση της νομοθεσίας και των πολιτικών, ώστε να εξασφαλιστεί ότι τα θύματα παραβίασης των ανθρώπινων δικαιωμάτων που σχετίζεται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου έχουν πρόσβαση στην πλήρη επανόρθωση, μέσω της αποκατάστασης, της αποζημίωσης, της θεραπείας, της ικανοποίησης, της εγγύησης της μη-επανάληψης, και/ή οποιωνδήποτε άλλων μέτρων κρίνονται απαραίτητα,

Β. Να εξασφαλίσουν ότι τα ένδικα βοηθήματα έχουν πρακτική εφαρμογή και μπορούν να ασκηθούν εγκαίρως,

Γ. Να εξασφαλίσουν τη θέσπιση αποτελεσματικών θεσμικών οργάνων, στα οποία ασκούνται οι προσφυγές αποκατάστασης και αποζημίωσης, και ότι όλο το προσωπικό εκπαιδεύεται στα ζητήματα των ανθρώπινων δικαιωμάτων που σχετίζονται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου,

Δ. Να εξασφαλίσουν ότι όλα τα πρόσωπα έχουν πρόσβαση σε όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για τις διαδικασίες αποκατάστασης και αποζημίωσης,

Ε. Να εξασφαλίσουν παροχή οικονομικής βοήθειας σε εκείνους που είναι ανίκανοι να αντέξουν

οικονομικά το κόστος της αποκατάστασης, και ότι εξαλείφονται οποιαδήποτε οικονομικά ή άλλα εμπόδια για την διασφάλιση μιας τέτοιας διαδικασίας,

ΣΤ. Να οργανώσουν προγράμματα κατάρτισης και ευαισθητοποίησης, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων που αφορούν καθηγητές και σπουδαστές, σ' όλα τα επίπεδα της δημόσιας εκπαίδευσης, στους επαγγελματικούς οργανισμούς και τους πιθανούς παραβάτες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να προωθήσουν τον σεβασμό και την τήρηση των διεθνών ανθρωπίνων δικαιωμάτων σύμφωνα με αυτές τις αρχές, καθώς επίσης να καταπολεμήσουν αντίθετες μεροληπτικές συμπεριφορές βασισμένες στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή στην ταυτότητα φύλου.

ΑΡΧΗ

29 ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

Κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάζονται ανθρωπίνια δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων που περιέχονται σε αυτές τις Αρχές, έχει δικαίωμα να καταστήσει υπόλογους εκείνους που είναι άμεσα ή έμμεσα υπεύθυνοι για τη παραβίαση, ακόμα κι αν είναι κυβερνητικοί ανώτεροι υπάλληλοι, κατά τρόπο ανάλογο της σοβαρότητας της παραβίασης. Δεν πρέπει να υπάρξει ατιμωρησία για τους προσβολείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αφορούν παραβιάσεις σχετικές με τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ:

A. Να καθιερώσουν κατάλληλο, προσιτό και αποτελεσματικό διοικητικό ποινικό και αστικό μηχανισμό και άλλες διαδικασίες, καθώς επίσης και μηχανισμούς ελέγχου, να εξασφαλίσουν την λογοδοσία των δραστών κατά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αφορούν τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή ταυτότητα φύλου,

B. Να εξασφαλίσουν ότι όλοι οι ισχυρισμοί των εγκλημάτων που διαπράττονται βάσει του πραγματικού ή θεωρούμενου σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου του θύματος, συμπεριλαμβανομένων τέτοιων εγκλημάτων που περιγράφονται σε αυτές τις Αρχές, ερευνώνται αμέσως και λεπτομερώς, και ότι, όταν υπάρχουν κατάλληλες ενδείξεις, τα άτομα διώκονται, δικάζονται και τιμωρούνται κατάλληλα,

Γ. Να καθιερώσουν ανεξάρτητα και αποτελεσματικά θεσμικά όργανα και διαδικασίες για να ελέγχεται η διαμόρφωση και τήρηση των νόμων και των πολιτικών ώστε να εξασφαλιστεί η εξάλειψη των διακρίσεων λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου,

Δ. Να εξαλειφθούν οποιαδήποτε εμπόδια που προφυλάσσουν τα άτομα που ευθύνονται για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που βασίζονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή στην ταυτότητα φύλου, από το να θεωρούνται υπεύθυνα.

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Όλα τα μέλη της κοινωνίας και της διεθνούς κοινότητας έχουν ευθύνες όσον αφορά με την εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επομένως απευθύνουμε τις παρακάτω συστάσεις:

A. Ο Ανώτατος Επίτροπος των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα να επικυρώσει αυτές τις αρχές, προωθώντας την εφαρμογή τους παγκοσμίως και να τις ενσωματώσει στο έργο του Γραφείου του Ανώτατου Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, καθώς και σε εξειδικευμένους τομείς.

B. Το Συμβούλιο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών να επικυρώσει αυτές τις Αρχές και να δώσει ουσιαστική προσοχή στις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που βασίζονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή στην ταυτότητα φύλου, με σκοπό τη προώθηση της κρατικής συμμόρφωσης με αυτές τις Αρχές.

Γ. Οι Ειδικές Υπηρεσίες των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών να δώσουν την οφειλόμενη προσοχή στις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που βασίζονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή στην ταυτότητα φύλου και να ενσωματώσουν αυτές τις Αρχές στην υλοποίηση των αντίστοιχων αποστολών τους.

Δ. Το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο των Ηνωμένων Εθνών να αναγνωρίσει και πιστοποιήσει τις μη κυβερνητικές οργανώσεις των οποίων στόχος είναι να προωθούν και να προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα ατόμων διαφοροποιημένων σεξουαλικών προσανατολισμών ή ταυτοτήτων φύλων, σύμφωνα με το ψήφισμά του 1996/31.

Ε. Οι οργανισμοί των Ηνωμένων Εθνών για τις διεθνείς συνθήκες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών να ενσωματώσουν δραστικά αυτές τις Αρχές στην υλοποίηση των αντίστοιχων αποστολών τους, συμπεριλαμβανομένης της νομολογίας και της εξέτασης των κρατικών εκθέσεων, και όπου απαιτείται, να απευθύνουν Γενικά Σχόλια ή άλλα ερμηνευτικά κείμενα για την εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αφορούν άτομα διαφορετικού σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτοτήτων φύλου.

ΣΤ. Η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας και τα UNAIDS να αναπτύξουν τις οδηγίες για την παροχή των κατάλληλων ιατρικών υπηρεσιών και προσοχής, που αφορούν ιατρικές ανάγκες των ατόμων οι οποίες σχετίζονται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους ή την ταυτότητα φύλου, παράλληλα με τον πλήρη σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειάς τους.

Η. Ο Ανώτατος Ακόλουθος των Η.Ε για τους πρόσφυγες να ενσωματώσει αυτές τις Αρχές στις προσπάθειες να προστατευθούν τα πρόσωπα που δοκιμάζονται, ή έχουν βάσιμα θεμελιωμένο φόβο, για διώξεις σε βάρος τους εξαιτίας του σεξουαλικού τους προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου και να εξασφαλίσει ότι κανένα πρόσωπο δε γίνεται θύμα διακρίσεων εις βάρος του λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου σε σχέση με τη πρόσβαση της ανθρωπιστικής βοήθειας ή άλλων υπηρεσιών, ή του προσδιορισμού της κατάστασης των προσφύγων.

Θ. Περιφερειακές και υπο-περιφερειακές διακυβερνητικές οργανώσεις με αποστολή σχετική με τα

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ YOGYAKARTA

ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς επίσης και οι περιφερειακοί οργανισμοί που έχουν ιδρυθεί βάσει συνθηκών για την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων, να εξασφαλίσουν ότι η τήρηση αυτών των αρχών είναι απόλυτη κατά την υλοποίηση της αποστολής τους στους διάφορους μηχανισμούς των ανθρώπινων δικαιωμάτων, των διαδικασιών και άλλων ρυθμίσεων και πρωτοβουλιών.

I. Τα περιφερειακά δικαστήρια των ανθρώπινων δικαιωμάτων να ενσωματώσουν ενεργά εκείνες της Αρχές που είναι σχετικές με τις συνθήκες ανθρώπινων δικαιωμάτων που ερμηνεύουν, στην νομολογία τους που αναπτύσσεται όσον αφορά τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου.

IA. Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις που εργάζονται για τα ανθρώπινα δικαιώματα στα εθνικά, περιφερειακά και διεθνή επίπεδα να προωθήσουν το σεβασμό αυτών των αρχών στο πλαίσιο των συγκεκριμένων εξουσιοδοτήσεών τους.

IB. Οι ανθρωπιστικές οργανώσεις να ενσωματώσουν αυτές τις Αρχές σε όλες ανθρωπιστικές ή ενισχυτικές διαδικασίες και να απέχουν από τη διάκριση εις βάρος των προσώπων βάσει της ταυτότητας σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου στην παροχή συνδρομής και των άλλων υπηρεσιών.

II. Τα εθνικά θεσμικά όργανα των ανθρώπινων δικαιωμάτων να προωθήσουν τον σεβασμό αυτών των Αρχών από το κράτος και τους μη κρατικούς φορείς και να ενσωματώσουν στο έργο τους τη προώθηση και τη προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων των ατόμων με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό ή ταυτότητα φύλου.

IA. Οι επαγγελματικές οργανώσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που υφίστανται στην ιατρική, την ποινική ή αστική δικαιοσύνη και στους εκπαιδευτικούς τομείς, να αναθεωρήσουν τις πρακτικές και τις οδηγίες τους και να εξασφαλίσουν ότι προωθούν σθεναρά την εφαρμογή αυτών των αρχών.

IE. Οι εμπορικές οργανώσεις να αναγνωρίσουν και να δράσουν στο πλαίσιο του σημαντικό ρόλο που έχουν, εξασφαλίζοντας το σεβασμό αυτών των Αρχών μέσα στο εργατοδυναμικό τους περιβάλλον και να προωθήσουν αυτές τις Αρχές σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

IST'. Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης να αποφεύγουν τη χρήση των στερεοτύπων σε σχέση με το σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου και να προωθούν την ανοχή και την αποδοχή της ποικιλομορφίας του ανθρώπινου σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου και να βελτιώσουν την πληροφόρηση που παρέχουν γύρω από αυτά τα ζητήματα.

IZ'. Οι κυβερνητικοί και ιδιωτικοί χρηματοδότες να παρέχουν την οικονομική βοήθεια, στις μη κυβερνητικές και άλλες οργανώσεις, για την προώθηση και την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων των ατόμων διαφορετικού σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτοτήτων φύλου.

ΑΥΤΕΣ ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ απηχούν την εφαρμογή του διεθνούς δικαίου των ανθρώπινων δικαιωμάτων στις ζωές και τη διαβίωση των ατόμων διαφορετικού σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτοτήτων φύλου και τίποτε από όσα αναφέρουν δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως περιοριστικό ή, σε κάθε περίπτωση, ως αποκλείον τα δικαιώματα και τις

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ YOGYAKARTA

ελευθερίες αυτών των προσώπων, όπως αναγνωρίζονται από το διεθνές, περιφερειακό ή εθνικό δίκαιο και πρότυπο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΟΙ ΥΠΟΓΡΑΦΟΝΤΕΣ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ YOGYAKARTA

Philip Alston (Αυστραλία), Ειδικός εισηγητής των Η.Ε. για τις εκτός δίκης, συνοπτικές και αυθαίρετες εκτελέσεις και Καθηγητής νομικής, Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης, Νομική Σχολή, Η.Π.Α.

Maxim Anmeghichean (Μολδαβία), Ευρωπαϊκή Περιφέρεια της Διεθνούς Ένωσης Λεσβιών και Ομοφυλόφιλων

Mauro Cabral (Αργεντινή), Ερευνητής, Εθνικό Πανεπιστήμιο της Córdoba, Αργεντινή, Διεθνής Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Λεσβιών και Ομοφυλόφιλων

Edwin Cameron (Νότια Αφρική), Δικαστής, Ανώτατο Εφετείο Bloemfontein, Νότια Αφρική.

Sonia Onufer Corrêa (Βραζιλία), Ερευνήτρια στην Διατομεϊκή Ένωση για το Aids στην Βραζιλία (aBia) και συμπροεδρεύουσα στο παρατηρητήριο Πολιτικής για τη σεξουαλικότητα (συμπροεδρεύουσα στη συνάντηση ειδικών)

Yakin Ertürk (Τουρκία), Ειδικός Εισηγητής Η.Ε. για την Βία εναντίον των γυναικών, Καθηγήτρια, τμήμα Κοινωνιολογίας, Τεχνικό Πανεπιστήμιο Μέσης Ανατολής, Άγκυρα, Τουρκία

Elizabeth Evatt (Αυστραλία), Πρώην μέλος και πρόεδρος της Επιτροπής Η.Ε. για την εξάλειψη των διακρίσεων εις βάρος των γυναικών, πρώην μέλος της επιτροπής δικαιωμάτων και Επίτροπος της διεθνούς Επιτροπής Νομικών.

Paul Hunt (Νέα Ζηλανδία), Ειδικός Εισηγητής για το δικαίωμα της καλύτερης δυνατής κατάστασης υγείας και Καθηγητής, τμήμα Δικαίου, Πανεπιστήμιο του Essex, Ηνωμένο Βασίλειο.

Asma Jahangir (Πακιστάν), προεδρεύουσα, Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στο Πακιστάν

Maina Kiai (Κένυα), προεδρεύων, Εθνική επιτροπή δικαιωμάτων του ανθρώπου της Κένυα

Miloon Kothari (Ινδία), Ειδικός εισηγητής Η.Ε. για το δικαίωμα σε επαρκή στέγαση

Judith Mesquita (Ηνωμένο Βασίλειο), Ερευνητής, Κέντρο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Πανεπιστήμιο του Essex, Ηνωμένο Βασίλειο.

Alice M. Miller (Η.Π.Α.), Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, σχολή Δημόσιας Υγείας, συνδιευθύντρια, Πρόγραμμα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Πανεπιστήμιο της Columbia, ΗΠΑ

Sanji Mmasenono Monageng (Μποτσουάνα), Δικαστής του Ανώτερου Δικαστηρίου (Δημοκρατία για Gambia), Επίτροπος της Αφρικανικής Επιτροπής των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του λαού, προεδρεύουσα στην επιτροπή συμπερασμάτων για την υλοποίηση των κατευθυντήριων γραμμών της νήσου Robben για την απαγόρευση και την αποτροπή των βασανιστηρίων και κάθε άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής συμπεριφοράς (Αφρικανική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Λαού).

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ YOGYAKARTA

Vitit Muntarbhorn (Ταϊλάνδη), Ειδικός Εισηγητής για την κατάσταση των ανθρώπινων δικαιωμάτων στην Λαϊκή Δημοκρατία της Κορέας και Καθηγητής νομικής στο Πανεπιστήμιο Chulalongkorn , (συμπροεδρεύων στη συνάντηση των ειδικών)

Lawrence Mute (Kenya), Επίτροπος της Εθνικής Επιτροπής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην Κένυα.

Manfred Nowak (Αυστρία), Ειδικός εισηγητής για τα βασανιστήρια και κάθε άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική συμπεριφορά ή τιμωρία, μέλος της Διεθνούς Επιτροπής Νομικών, Καθηγητής δικαιωμάτων του ανθρώπου στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης και διευθυντής του Ινστιτούτου Ludwig Boltzmann για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Ana Elena Obando Mendoza (Κόστα Ρίκα), Δικηγόρος για τα γυναικεία δικαιώματα, ακτιβίστρια για τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών, διεθνής σύμβουλος

Michael O’Flaherty (Ιρλανδία), μέλος της Επιτροπής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου Η.Ε. και Καθηγητής των εφαρμοσμένων δικαιωμάτων του ανθρώπου, συνδιευθυντής του Κέντρου ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πανεπιστήμιο του Nottingham, Ηνωμένο Βασίλειο (εισηγητής σύνταξης των Αρχών της Yogyakarta)

Sunil Pant (Νεπάλ), πρόεδρος της Blue diamond society, Νεπάλ

Dimitrina Petrova (Βουλγαρία), Εκτελεστική Διευθύντρια, The Equal Rights Trust

Rudi Mohammed Rizki (Ινδονησία), Ειδικός εισηγητής για τη διεθνή αλληλεγγύη, Λέκτορας και Αντιπρύτανης ακαδημαϊκών σχέσεων της νομικής σχολής του Πανεπιστημίου του Padjadjaran, Ινδονησία

Mary Robinson (ireland), ιδρυτής της Realizing rights: πρωτοβουλία για την παγκοσμιοποίηση της δεοντολογίας και πρώην Πρόεδρος της Ιρλανδίας και πρώην Υψηλη Ακόλουθος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για τα Η.Ε.

Nevena Vuckovic Sahovic (Σερβία), μέλος της Επιτροπής Η.Ε. για τα δικαιώματα του παιδιού και Πρόεδρος του κεντρου για τα δικαιώματα του παιδιού, Βελιγράδι, Σερβία

Martin Scheinin (Φινλανδία), Ειδικός εισηγητής για τα δικαιώματα του ανθρώπου και την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, καθηγητής συνταγματικού και διεθνούς δικαίου και διευθυντής του ινστιτούτου για τα ανθρώπινα δικαιώματα., Πανεπιστήμιο Åbo , Φινλανδία

Wan Yanhai (Κίνα), ιδρυτής του aiZhi action Project και διευθυντής του Beijing aiZhixing ινστιτούτου για την εκπαίδευση στην υγεία

Stephen Whittle (Ηνωμένο Βασίλειο), Καθηγητής του δικαίου της ισότητας στο Μητροπολιτικό Πανεπιστήμιο του Manchester

Roman Wieruszewski (Poland), μέλος της επιτροπής των δικαιωμάτων του ανθρώπου Η.Ε. , διευθυντής του Κέντρου για τα δικαιώματα του ανθρώπου Poznan

Robert Wintemute (Καναδάς και Ηνωμένο Βασίλειο), Καθηγητής δικαίου ανθρωπίνων

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΥΟΓΥΑΚΑΡΤΑ

δικαιωμάτων, νομική σχολή King's college Λονδίνο, Ηνωμένο Βασίλειο.